
UDK 811.112.2'366/'367

811.163.42'366/'367G

Stručni članak

Primljeno: 2. XI. 2011.

MARINKO PANDŽIĆ

Filozofski fakultet Sveučilišta u Mostaru

marinko.pandzic@hotmail.com

MORFOLOŠKA PREKLAPANJA SUSTAVA U NJEMAČKOME I HRVATSKOME JEZIKU

Sažetak

Morfološke razlike među jezicima, ovdje konkretno između njemačkoga i hrvatskoga, nastaju zbog razlika u sustavima i zato je iznimno važno istražiti genetsko-lingvistička i tipološka svojstva njihovih sustava. Njemački sustav pripada zapadno-germanskoj grupi, a glavna su mu morfološka obilježja posjedovanje člana, umanjeni sustav padeža, više pridjevskih deklinacija, sustav jakih i slabih glagola itd. Nasuprot tomu hrvatski jezik pripada južnoslavenskoj grupi jezika i naslijedio je vrlo razvijen morfološki sustav praslavenskoga jezika koji je reduciran u svome razvoju, ali bez većega rastroja odnosa unutar deklinacijskoga i konjugacijskoga sustava. Njemački jezik pripada promjenljivo-analitičkim jezicima, a promjena može biti „vanjska“, pomoću nastavaka, i „unutarnja“, promjenom vokala. Promjena nije jednako razvijena u svim vrstama riječi. Ona je u pridjeva čak razvijenija negoli u imenica, zamjenica ili glagola. U hrvatskome jeziku odigrala je veliku ulogu pri oblikovanju morfološkoga sustava težnjā za pojednostavljenjem bogatoga praslavenskog sustava koji je imao mnoštvo deklinacija i glagolskih oblika. Tako je hrvatski jezik od staroga sustava sačuvao malo, a formirao je odnose u unutarnjem sustavu na osnovi prirodnoga i gramatičkoga roda, dvaju brojeva i dvaju glagolskih aspekata. Tako se razvio sustav od sedam padeža, sustav neodređenih i određenih pridjeva, sustav glagolskoga aspekta utemeljen na opoziciji „perfektivni – imperfektivni“ glagoli. Razlike ili diferencije koje su ustanovljene u ovoj analizi trebale bi potpomoći kako u savladavanju

---

tako i u otklanjanju poteškoća i pogriješka na morfološkoj razini u oba jezicima.

***Ključne riječi:** morfološki sustavi, svojstva jezičnih sustava, morfološka obilježja jezika, imenice, zamjenice, pridjevi, glagoli i glagolski aspekti*

Uvod

U konfrontaciji njemačkoga i hrvatskoga morfološkog sustava posebno je važno uočiti genetsko-lingvistička i tipološka svojstva ovih dvaju sustava jer morfološke razlike stvaraju ponajviše poteškoća pri učenju jednoga ili drugoga jezika. Njemački jezik pripada zapadno-germanskoj grupi pa su glavna obilježja njegova morfološkog sustava posjedovanje člana, umanjeni sustav padeža, višestruka pridjevska deklinacija, sustav jakih i slabih glagola itd. Nasuprot tomu hrvatski je jezik iz južnoslavenske jezične grupe, osnovan na takozvanoj novoštokavskoj dijalektalnoj osnovi, a naslijedio je vrlo razvijen morfološki sustav praslavenskoga jezika, koji je doduše reduciran u povijesti razvoja, ipak bez većega rastroja odnosa unutar deklinacijskoga i konjugacijskoga sustava.

Njemački jezik pripada promjenljivim, odnosno promjenljivo-analitičkim jezicima. Promjena je ili „vanjska“ – promjena nastavaka – ili „unutarnja“ – promjena osnovnoga vokala (Äpfel = jabuke; der, die das/koji, koja, koje; sprechen/govoriti, sprich/govori) ili promjena pomoću obaju sredstava (Haus/kuća – Häuser, ich spreche/ja govorim, er spricht/on govori). Promjena nije jednako razvijena u svim promjenljivim vrstama riječi. Ona je u imenica siromašnija po oblicima negoli u pridjeva ili čak u zamjenica i glagola. U hrvatskome jeziku igrala je glavnu ulogu ponajviše prilikom oblikovanja morfološkoga sustava težnjā za pojednostavljenjem bogatoga naslijeđenog praslavenskog sustava, koji je imao mnoštvo deklinacija i velik broj glagolskih oblika. Ovo pojednostavljenje proteklo je tako da je hrvatski jezik očuvao samo manji broj jezičnih jedinica, a formirao je odnose u unutarnjem sustavu na osnovi prirodnoga i gramatičkoga roda, dvaju brojeva i dvaju glagolskih aspekata. Tako se razvio gramatički sustav od sedam padeža, sustav određenih i neodređenih pridjeva, sustav glagolskoga aspekta zasnovan na

opoziciji glagolskoga oblika „imperfektivni – perfektivni“ itd. Sve ove razlike u morfološkim sustavima u njemačkome i hrvatskome jeziku uglavnom određuju njihova svojstva i načine preklapanja, a njihovim se uočavanjem mogu lakše savladati poteškoće pri učenju jednoga ili drugoga jezika.

1. Imenice i njezine diferencije

U njemačkome i hrvatskome jeziku ima više razlika u sustavima imenica. Prvo, razlike koje se odnose na rod imenica pokazuju se u: a) različitome markiranju roda u nominativu singulara: u njemačkome jeziku rod se markira članom, a u hrvatskome završetkom riječi; b) različitom odnosu rodova imenica u obama jezicima u singularu (die Nase, f = nos, m); c) u pluralu u njemačkome jeziku ima samo jedan rod: die Frauen/žene, Männer/ljudi, Kinder/djeca, a u hrvatskome jeziku tri roda = zubi/Zähne, žene/Frauen, djeca/Kinder. Drugo, oblici singulara i plurala oblikuju se u obama jezicima različito: a) u njemačkome jeziku nominativ singulara nikada nije markiran; b) u hrvatskome jeziku plural se tvori kao i singular, a ponekad ima proširenje na -ev, -ov: sin-ovi/Söhne; c) u njemačkome jeziku plural se označuje različitim alomorfima, nekad prijeglasom nekad takozvanim nultim morfemom „-ø“. Treće, u obama jezicima diferenciraju se singularske deklinacije, u hrvatskome jeziku i pluralske, u genitivu singulara, a pluralske deklinacije u njemačkome jeziku po nastavcima u nominativu plurala. Broj deklinacija u singularu isti je, a u pluralu njemački jezik ima veći broj tipova deklinacija. Četvrto, sustav tvorbe riječi u njemačkome jeziku znatno je izraženiji negoli u hrvatskome; stoga njemački jezik ima velik broj elemenata za spajanje složenica, što je suprotno hrvatskomu jeziku.

Rod se različito markira u ovima dvama jezicima. U njemačkome to se realizira *članom*. Članovi nastupaju kao pratitelji imenica i stoje u predeterminiranome mjestu. Razlikuju se: *neodređeni* (*ein, eine, ein*/jedan, jedna, jedno), *određeni* (*der, die das*/koji, koja, koje) i *nulti* član –ø. Nemaju uvijek jasno ograničen način primjene. Imaju vrlo visoku frekvenciju i njihova je uporaba ovisna o različitim sintaktičkim i semantičkim

uvjetima i uvijek se odnosi na tekstove. Neodređeni se član obično rabi pred imenicom koja se spominje prvi put i koja prije toga nije bila spomenuta u kontekstu (Dort steht *ein* Mann/Tamo stoji čovjek). Određeni član određuje objekte realiteta pomoću individualiziranja (*Die* Sonne scheint/Sunce sja) ili poznato (*Der* Vater ist gekommen/Otac je došao). Nulti se član najčešće primjenjuje, i to u *pluralu* ako je u singularu bio tražen neodređeni član (Er kauft *Häuser*/On kupuje kuće), zatim ako imenice označuju mnoštvo ili zvanje (Er kauft *Fleisch*/On kupuje meso/Er ist *Lehrer*/On je učitelj); pred mnogim izrekama (*Eile* mit *Weile*!/Žuri se polako!) itd.

Hrvatski jezik nema predeterminativ koji bi mogao signalizirati rod, nego ima dvije članu slične riječi koje djelomice odgovaraju neodređenomu i određenomu članu, i to ovisi o situaciji, tj. ako se želi istaknuti važnost jedne riječi, može se uporabiti *jedan, jedna, jedno/ein, eine, ein* ili „*taj, ta to/jener, jene, jenes* ili pak *ovaj, ova, ovo/dieser, diese, dieses*. Semantičke razlike između *taj* i *ovaj* odgovaraju razlici između *jener* i *dieser* (*Ona* mi se kuća sviđa/Jenes Haus gefällt mir/ Dat ću ti *ovu* knjigu/Ich gebe dir dieses Buch).

Pravi ekvivalent koji odgovara njemačkomu jeziku, misli se samo semantički, a koji pokazuje markiranje roda jest *završetak* riječi, tj. *nulti* morfem u nominativu singulara (žen-*a*/Frau/, čovjek-*ø* /Mensch/). Tako imenice u nominativu singulara raspolažu većim brojem mogućih nastavaka, i to *-a, -e, -o, -ø* (žen-*a*/Frau, polj-*e*/Feld, ljet-*o*/Sommer, jelen-*ø*/Hirsch). Svaki završetak ovih riječi karakterizira paradigmatski tip. Tako možemo *der, die, das; ein, eine, ein* i završne morfeme riječi *-a, -e, -o, -ø* uzeti kao *indikatore paradigma*. U spomenutih su indikatora, kako u njemačkome tako i u hrvatskome jeziku, primjetljive još dvije daljnje dimenzije: prvo, opozicija između više rodova (*muški, ženski, srednji*) i, drugo, opozicija unutar broja (*singular* i *plural*). U hrvatskome jeziku imenice s nultim morfemom (*-ø*) muškoga su roda (ovdje se govori samo o glavnome markiranju); imenice na *-a* ženskoga roda, a imenice na *-e* i *-o* srednjega roda, dok su u njemačkome jeziku imenice sa članom *der* muškoga roda, s *die* ženskoga i s *das* srednjega roda. Ovo markiranje označuje se kao *gramatički rod* i može se nazvati

kongruencijski indikator. Tako dolazimo do pitanja odgovaraju li rodovi imenica njemačkoga jezika u rodu istim imenicama u hrvatskome jeziku. Rodovi imenica u obama jezicima ne odgovaraju međusobno jer imaju različitu kongruenciju (*der Himmel, m = neb-o, n; das Buch, n = knjig-a, f; die Nase, f = nos, m*). Markiranje rodova u ovim jezicima ne odgovara ni u pluralu. Opozicija roda u njemačkome jeziku u pluralu neutralna je, što u hrvatskome nije slučaj. U hrvatskome jeziku u pluralu se također razlikuju tri roda kao i u singularu (*dan-i/Tage, žen-e/Frauen, djec-a/Kinder*).

U njemačkome jeziku imenica se deklinira tako što se njezinu osnovnom obliku (*nominativu singulara*) dodaju *nastavci*, a ponekad slijedi i *prijeglas* osnovnoga vokala u pluralu. U singularu se razlikuju *tri tipa* deklinacija: *der Lehrer + das Fenster*/učitelj, prozor (tip 1); *der Mensch*/čovjek (tip 2); *die Frau*/žena (tip 3), a tipovi se diferenciraju po nastavcima u genitivu singulara. Tipu 1 pripadaju imenice muškoga i srednjega roda ako ne pripadaju tipu 2. One u genitivu singulara imaju deklinacijske nastavke *-es, -s* i ponekad u dativu *-e* (gen. sg. = *des Tages*/dan; *des Fensters*/prozor; dat. *dem Haus-e*/kuća). Tipu 2 pripadaju imenice muškoga roda na *-e* i imenice koje označavaju živa bića i u genitivu singulara imaju deklinacijski nastavak *-n* (nom. sg. = *der Bote*/glasnik; gen. sg. = *des Boten*). Tipu 3 pripadaju sve imenice ženskoga roda i nemaju nastavka u genitivu singulara (nom. sg. = *die Frau*/žena; gen. sg. = *der Frau*).

Pri tvorbi plurala može se prema tvorbi nominativa u pluralu odrediti pet deklinacijskih tipova: imenice koje u nominativu imaju deklinacijski nastavak *-e* (*die Tag-e*/dani, *die Bäll-e*/lopte) pripadaju tipu 1; tipu 2 pripadaju imenice s deklinacijskim nastavcima *-n, -en* (*die Bär-en*/medvjedi, *die Bot-en*/glasnici, *die Frau-en*/žene); tip 3 nema nastavka, ali ponekad neke imenice imaju prijeglas (*die Segel*/jedro, *die Äpfel*/jabuke); tip 4 ima nastavak *-er*, ponekad i prijeglas (*die Kind-er*/djeca, *die Häuser*/kuće); tipu 5 pripadaju imenice stranoga podrijetla i u nominativu plurala imaju nastavak *-s* (*die Park-s*/parkovi, *die Oma-s*/bake). Svi ovi tipovi, osim tipa 5, imaju u dativu morfemski nastavak *-n* koji potpomaže da se dativ bolje razlikuje od drugih padeža.

U hrvatskome jeziku imenica se deklinira kad se njezinu osnovnom obliku dodaju nastavci. Osnovni oblik i odgovarajuća klasa deklinacije dobije se ako se odbije deklinacijski nastavak u genitivu singulara. Tvorba singulara i plurala u načelu je ista. Plural je pravilan do nekoliko iznimaka, a ima mnogostruke deklinacijske nastavke. Tako se razlikuju tri deklinacije: 1. klasi -a pripadaju imenice muškoga i srednjega roda (nom. sg. = *grad-ø/Stadt, im-e/Name*; gen. sg. = *grad-a, imen-a*; nom. pl. = *grad-ov-i, imen-a*); 2. klasi -e pripadaju sve imenice ženskoga roda (nom. sg. = *kos-a/Haar*, gen. sg. = *kos-e*; nom. pl. *kos-e*); 3. klasi -i pripadaju sve ženske imenice koje završavaju na konsonant (nom. sg. = *obitelj-ø/Familie*; gen. sg. *obitelj-i*).

U obama jezicima postoje imeničke složenice u kojima u prvome dijelu riječi mogu biti *imenice, pridjevi, zamjenice* ili *broj*, a u drugome dijelu samostalna imenica (*Roman-schriftsteller/romanopisac; Neu-bau/novogradnja; Selbst-bedienung/samoposluživanje; Vier-gesang/četveropjev*). U njemačkome jeziku složenice su iznimno dobro razvijene i često se rabe, dok u hrvatskome to nije slučaj. Njemački jezik ima mnogo spojnika, tj. elemenata koji služe za spajanje riječi kao *-e, -en, -n, -s, -es* (*Tag-e-dieb/lijenčina, Bär-en-haut/medvjeda koža, Seite-n-straße/pokrajna cesta, Erholung-s-reise/putovanje odmora, Bund-es-tag/savezna skupština*), a hrvatski jezik samo *-o, -e* (*most-o-gradnja/Brückenbau*).

Na kraju ove analize može se reći da u njemačkome jeziku svaka imenica (osim vlastitih) ima obligatorno jedan determinativ (*ein Mann/čovjek, eine Frau/žena*), a u hrvatskome jeziku imenica se može povezati s determinativom (*jedna žena/eine Frau*), no također može stajati samo imenica (*žena/Frau, dijete/Kind*). S druge strane rod imenica markiraju indikatori paradigma *-a, -e, -o, -ø*. Determinativi imenica u obama jezicima promjenljivi (u njemačkome jeziku imaju četiri padeža, a u hrvatskome sedam). Rodovi su često različiti u ovim dvama jezicima (*die Stadt, f /grad, m*). U obama jezicima postoje po tri deklinacije u singularu, a razlikuju se po nastavku u genitivu singulara. U hrvatskome jeziku diferenciranje deklinacija u pluralu isto je kao i u singularu, dok u njemačkome, koji ima pet različitih deklinacijskih promjena, to

nije slučaj. Složenice su u njemačkome jeziku znatno više rabe negoli u hrvatskome jeziku.

2. Zamjenice i njezine diferencije

Postoje velike razlike između zamjenica njemačkoga i hrvatskoga jezika. Prvo, bitne su razlike: a) u različitome označavanju roda; b) u uporabi osobne zamjenice za uljudni govor; c) u čestome izostavljanju osobne zamjenice koja je u funkciji subjekta u hrvatskome jeziku. Drugo, u hrvatskome jeziku za sva lica postoji posvojno-povratna zamjenica *se/sich*, a u njemačkome samo u trećem licu. Treće, neodređene zamjenice *man* i *es* ne postoje u hrvatskome jeziku, a u njemačkome su vrlo često u uporabi. Četvrto, razlike postoje u strukturalnoj formi, odnosno u markiranju svih drugih zamjenica osim osobnih. Peto, u obama jezicima razlikuje se više deklinacija: osobne zamjenice u obama jezicima imaju vlastitu deklinacijsku grupu, a drugu deklinacijsku grupu tvore sve druge zamjenice, koje se opet u obama jezicima dekliniraju po različitim deklinacijskim promjenama.

Hrvatske osobne zamjenice u odnosu na njemački jezik pokazuju sljedeće razlike: 1. u trećem licu plurala postoje tri različita oblika, kao i u singularu (u njemačkome jeziku jedna je zamjenica, jedan rod) i one, za razliku od drugih osobnih zamjenica, imaju paradigmatski oblik kao imenica (*oni, one* čitaju, *ona* čitaju/*sie* lesen). 2. osobne zamjenice drugoga lica razlikuju i u singularu i u pluralu dva roda ako stoje u odnosu s pridjevom ili participom drugim (Ja sam *tužan*, a ti si *vesela*/Ich bin traurig und du bist lustig; Mi smo *čitali*, a vi ste *pisale*/Wir haben gelesen und ihr habt geschrieben). 3. za uljudni govor u hrvatskom se jeziku rabi zamjenica 2. lica plurala *Vi/Ihr*, a u njemačkome treće lice plurala *Sie/Vi* (Čitate li *Vi?*/Lesen Sie?). 4. u hrvatskome jeziku često se izostavlja osobna zamjenica ako stoji s glagolom (u njemačkome jeziku nikada) i rabi se samo ako se treba nešto istaknuti (*Mi* igramo, a *Vi* gledate/Wir spielen und Ihr schaut zu).

Kada je riječ o posvojnim zamjenicama, u hrvatskome jeziku postoje posvojno-povratne zamjenice (*svoj-ø, svoj-a, svoj-e*/sein, seine, sein) za

sva lica, a u njemačkome jeziku samo u 3. licu *sich*, dok se u 1. licu rabi *mein*/moj, u 2. licu *dein*/tvoj (Ja čitam *svoju* knjigu/Ich lese mein Buch; Vi čitate *svoju* knjigu/Ihr lest Euer Buch). Ova pojava utječe na zamjenu *njen, njezin i njegov*.

Neodređene zamjenice *man* i *es* u odnosu na hrvatski jezik specifične su pojave jer ih u ovome drugome nema. Neodređena zamjenica *man* ima samo oblik nominativa. Za akuzativ i dativ rabi oblike od *ein*, a genitiva nema. *Man* ima, ovisno o kontekstu, različito značenje u singularu i pluralu (*Was man gern tut, das fällt einem nicht schwer*/Što se rado radi, to ne pada teško; *Auf der Strasse sieht man keinen Menschen*/Na ulici se ne vidi ni jedan čovjek; *Still, dass man nichts hört*/Mirno, da se ništa ne čuje). *Man* se također opisuje i sa *se* (*Pjevalo se* = Man sang).

Es je komplicirana zamjenica: a) kao zamjenica nadopunjava neutralnu imenicu u nominativu (= *subjekt*) ili akuzativ (= *objekt*). Nadopuna je moguća samo ako je imenica spomenuta u kontekstu (*Wo ist das Buch?*/Gdje je knjiga? *Es ist auf dem Tisch*/Na stolu je). b) Zamjenica *es* može biti korelat imenice ili sporedne rečenice (*Der Unfall hat sich am Abend ereignet*/Udes se zbio navečer; *Es hat sich ein schwerer Unfall ereignet*/Dogodio se teški udes). c) *Es* također može biti formalni subjekt ili objekt (*Es klingelte plötzlich*/Zvonilo je iznenada = formalni subjekt; *Ich habe es heute eilig*/Danas mi se žuri = formalni objekt).

Razlike u markiranju zamjenica u nominativu singulara jesu: a) posvojne zamjenice u njemačkom se jeziku markiraju kao neodređeni član (*mein-ø, mein-e, mein-ø*), a u hrvatskome slijedi normalno zamjeničko markiranje (*moj-ø, moj-a, moj-e*); b) pokazne i odnosne zamjenice u njemačkom se jeziku markiraju kao određeni član -er, -e, -es/*der, dieser, jener*, pritom neke zamjenice imaju dvostruko markiranje (određeni član + pridjev) kao *derjenige, derselbe*/onaj ist/, a u hrvatskome se markiraju posljednjim morfemom -aj, -a, -o (*t-aj, t-a, t-o*/dieser, diese, dieses); c) upitne zamjenice u njemačkom se jeziku markiraju kao neodređeni ili određeni član (*was für ein*/kakav, *welcher*/koji), a u hrvatskome kao određeni ili neodređeni pridjev (*kakav*/was für ein, *koji*/welcher); d) neodređene zamjenice u njemačkome jeziku imaju *nulti morfem -ø* (*jemand-ø* /netko, *niemand-ø*/nitko), a u hrvatskome jeziku imaju

posljednji morfem *o* koji odgovara imenicama srednjega roda (*netk-o/jemand*).

Tvorba zamjениčkih oblika u singularu i pluralu u načelu je ista. Osobne zamjenice obaju jezika imaju deklinaciju čiji se oblici tvore od različitih osnova. U njemačkome jeziku osobne se zamjenice znatno razlikuju od imenica, poglavito nominativ i genitiv (nom. = *ich/ja*; gen. *meiner/mene*). U hrvatskome jeziku osobne zamjenice u genitivu, dativu i akuzativu u singularu i u pluralu imaju dugi i kratki oblik (nom. = *mene, me*; dat. sg. = *meni, mi*; ak. sg. *mene, me*). Dugi se oblici rabe ako se nešto želi istaknuti i u tome slučaju stoje na početku (*Mene* je pitao za savjet/*Er hat mich nach Rat gefragt*; Pitao *me* je za savjet/*Er hat mich nach Rat gefragt*). Ova deklinacija po nastavcima sliči a-deklinaciji, a ima različite osnove. Ostale zamjenice obaju jezika razlikuju se u deklinaciji od osobnih zamjenica. U njemačkome jeziku one nemaju vlastitu deklinaciju kao u hrvatskome jeziku, nego se dekliniraju u singularu kao neodređeni član (*mein-ø, was für ein-ø*) ili kao određeni (*dies-er, jen-er/ovaj, onaj*), a neke pokazuju razlike u primjeni padeža *der, die, das; wer, was* te u genitivu imaju proširenje (gen. sg. = *dessen, wessen*). *Derselbe, derjenige/isti, onaj* imaju kombiniranu deklinaciju (član + pridjev); *solcher/takav* ima pridjevsku deklinaciju (nom. sg. *solcher*; gen. sg. = *solch-en*; *irgendwer, jedermann/bilo koji, svatko*) dekliniraju se kao imenica (gen. *jedermann-s* i *jemand, niemand/netko, nitko*) imaju imensku i pridjevsku deklinaciju (gen. *jemand-s*; dat. *jemand-em*). U pluralu (koje imaju plural) sve se dekliniraju kao neodređeni član. U hrvatskome jeziku postoji zamjениčka deklinacija po kojoj se uglavnom dekliniraju sve zamjenice u singularu i pluralu, osim osobnih zamjenica (iznimke će se spomenuti), i to: muškoga roda (*moj-ø/mein, taj/dieser, koji/welcher*: gen. *moj-ega, t-oga, koj-ega*; plural: nom. *moj-i, t-i, koj-i*; gen. *moj-ih, t-ih, koj-ih*); ženskoga roda (nom. sg. *moj-a*; gen. *moj-e*; plural: nom. *moj-e*) i srednjega roda (sing. i plural = nom. *tko/wer*; gen. = *koga/wessen*). Od ovoga deklinacijskog pravila odstupaju posvojne zamjenice 3. lica singulara *njegov-ø/sein, njezin-ø/ihr, njen-ø/ihr*, koje u genitivu, dativu i lokativu singulara tvore oblike po pridjevskoj deklinaciji (gen. m., n. = *njeg-ova*; f. = *njezin-a/njen-a*; dat. i lokativ m. i n. = *njeg-ovu*; f.

= *njezin-u/njen-u* ali one mogu kao i druge posvojne zamjenice tvoriti oblike genitiva, dativa i lokativa (gen. m. n. = *njegov-oga*; f. = *njezin-oga/njen-oga*).

U obama jezicima osobne zamjenice pripadaju *jednoj tipološkoj grupi* i razlikuju se od drugih zamjenica. Njihovo markiranje nije važno; često stoje s glagolom ili predikativom, a deklinacija im ima različite osnove. Druge zamjenice (*posvojne, povratne, pokazne, odnosne, upitne* i *neodređene*) tvore opet *drugu tipološku grupu* koja se razlikuje u ovim jezicima po markiranju u nominativu singulara i po deklinaciji (u njemačkome jeziku imaju markiranje kao određeni ili neodređeni član, rijetko pridjevski ili imenski), a tako se u njih određuje deklinacija, dok u hrvatskome jeziku zamjenice imaju normalno zamjениčko markiranje i vlastitu zamjениčku deklinaciju.

3. Pridjevi i njihove diferencije

U sustavima pridjeva u njemačkome i hrvatskome jeziku nalazimo više razlika, i to: 1. u načinu primjenjivanja – u hrvatskome jeziku pridjev u funkciji rečenice ima *tri roda*, a u njemačkome rod je neutralan; 2. u klasifikaciji – u hrvatskome jeziku postoje posvojni pridjevi koji su izvedeni od imenica, a njemačkome su nepoznati; 3. u markiranju pridjeva u nominativu singulara (u njemačkome jeziku *trostruko* je markiranje, a u hrvatskome *dvostruko*); 4. u njemačkom se razlikuju *tri* deklinacije pridjeva, a u hrvatskome *dvije*; 5. u ovim jezicima susrećemo razlike pri stupnjevanju pridjeva: a) u njemačkome jeziku imaju *prijeglas*, a u hrvatskome *promjena glasova*; b) u obama jezicima postoje *nepravilnosti*; 6. tvorba složenica znatno je razvijena u njemačkome negoli u hrvatskome jeziku.

Većina se pridjeva u njemačkome i hrvatskome jeziku ne primjenjuje samo atributivno nego također kao rečenični dio, tj. kao pridjevska dopuna ili kao rečenična izjava. Pridjevi koji se rabe u rečeničnoj funkciji u njemačkome jeziku nemaju razlike u rodu (Sie ist *nett*/Ona je pristojna), ali u hrvatskome imaju normalno tri roda (Mara je *bolesna*/Mara ist *krank*; Dijete je *bolesno*/Das Kind ist *krank*). Isti je slučaj i s

pridjevima koji se rabe kao rečenična izjava (u njemačkome jeziku rod je opet neutralan), ali u hrvatskome ne (Ona je *došla bolesna* kući/Sie kam krank nach Hause; On je *došao bolestan* kući/Er ist krank nach Hause gekommen).

U hrvatskome jeziku ima posvojnih pridjeva koji su njemačkomu jeziku nepoznati. Izvode se od imenica pomoću derivacijskoga morfema *-ov-ø* u muškome i srednjem rodu i *-in* u ženskome rodu. Oni također imaju sva obilježja kao i drugi pridjevi (*brat+ov* => bratov/*des Bruders; *sestra+in* = sestrin/*der Schwester). U njemačkome jeziku opisuju se genitivom (*Bratov šešir je nov*/Der Hut des Bruders ist neu; *Sestrine cipele su skupe*/Die Schuhe der Schwester sind teuer).

Markiranje drugih pridjeva različito je u ovim dvama jezicima. U njemačkome jeziku postoje tri mogućnosti markiranja pridjeva u nominativu singulara: a) pomoću završnih morfema *-er, -e, -es* (gut-er, gut-e, gut-es); b) pomoću određenoga člana ispred pridjeva (*der nette, die nette, das nette*); c) pomoću neodređenoga člana ili njemu slične riječi (*mein-ø, kein-ø*). U hrvatskome jeziku dvije su mogućnosti markiranja pridjeva u nominativu singulara: a) pomoću nultoga morfema *-ø, i -a, -o* (*siv-ø, siv-a, siv-o*/grau); b) pomoću zadnjega morfema *-i, -a, -o* (*siv-i, siv-a, siv-o*/der graue). Razlika u markiranju u ovim dvama jezicima jest u tome što markirani pridjev u njemačkome jeziku određuje kao i član *rod, broj* i *padež* imenice, a u hrvatskome jeziku imenica određuje pridjevu *rod, broj* i *padež* i tako se s njim slaže.

Pridjevske deklinacije u obama jezicima klasificiraju se u *nominativu singulara*, i to prema paradigmatskim indikatorima. Tako u njemačkome jeziku razlikujemo tri deklinacije: *jaku, slabu* i *mješovitu*. Pridjev ima *jaku* deklinaciju ako stoji bez člana i ako u genitivu singulara ima nastavak *-en* (nom. sg. = *heiß-er* Tee/vrući čaj; *klein-es* Kind/malo dijete; gen. sg. *heiß-en* Tees; *klein-en* Kindes). Nastavci su slični određenomu članu u imenica. *Slabu* deklinaciju ima pridjev ako stoji iza određenoga člana (*der heisse* Tee; *das kleine* Kind) i ima nominalne nastavke. I *mješovitu* deklinaciju ima pridjev ako stoji iza neodređenoga člana ili njemu slične riječi (*mein guter* Freund/moj dobar prijatelj, *meine gute* Lehrerin/moja dobra učiteljica; *mein gutes* Kind/moje dobro dijete). Ova deklinacija

ima nastavke određenoga člana ondje gdje slaba ima -e, -en. Tvorba plurala u načelu je ista u svih deklinacija i u rodu je neutralna.

U hrvatskome jeziku dekliniraju se atributno uporabljeni pridjevi po neodređenoj ili određenoj pridjevskoj deklinaciji. Deklinacija neodređenih pridjeva slični imenici koju pobliže označavaju te oblici muškoga i srednjega roda slični oblicima klase -a, a oblici ženskoga roda klasi -e (nom. sg. *mlad-ø* čovjek/junger Mann, *mlad-a žena*/junge Frau, *mlad-o* dijete/junges Kind; gen. sg. *mlad-a* čovjeka). Deklinacija određenoga pridjeva slični zamjениčkoj deklinaciji (nom. sg.= *mlad-i* čovjek, *mlad-a* žena, *mlad-o* dijete; gen. sg. *mlad-oga* čovjeka). U pluralu su određene i neodređene deklinacije iste (*mlad-i* ljudi, *mlad-e* žene, *mlad-a* djeca). Mnogi pridjevi mogu stajati u određenome i neodređenome obliku (Kupio sam *smeđ* i *siv* šešir/Ich habe einen braunen und einen grauen Hut gekauft = *neodređeni oblik*; *Smeđi* sam izgubio, *sivi* još nosim/Den braunen habe ich verloren, den grauen trage ich noch = *određeni oblik*). Određena se deklinacija više rabi (*Mali mladić* čita knjigu/Der kleine Junge liest das Buch).

Postoje razlike i u stupnjevanju pridjeva. U njemačkome jeziku komparativ se tvori s -er (*klein-er*), a superlativ s derivacijskim morfemom -st ili -est ispred -d ili t, kao i iza -haft (*klein-ste*, *rund-est-e*, *stand-haft-est-e*). U njemačkom je jeziku mnogo pridjeva koji imaju prijeglas (alt, *ält-er*, *ält-est-e*) i čak nekoliko pridjeva koji se mogu rabiti s prijeglasom ili bez njega (*gesund*, *gesünd-er* = *gesunder*; *gesund-est-e*). U hrvatskome jeziku komparativ se oblikuje s nastavcima -i, -iji, -ši (*vruć-i*/heisser, *sjajn-iji*/glänzender, *ljep-ši*/schöner). U nekih pridjeva djelomice dolazi do promjene konsonanata (*žut/gelb* = *žuć-i*/gelber). Superlativ se oblikuje od komparativa tako što se ispred komparativa doda prefiks *naj* (*naj-vrući*/heißeste). Ako superlativni prefiks *naj* stoji s riječi koja počinje s *j*, ostaju oba *j* (*najjaći*/stärkste).

Oba jezika imaju složenice (*taubstumm*/gluhonijem; *scharfsinnig*/oštrouman). U njemačkome jeziku druga konstituenta (riječ) većinom je pridjev, a prva pridjev, imenica ili glagol: (*tiefnass*/duboko moker, *bildschön*/lijep kao slika, *waschecht*/pravo za pranje) itd. Složenice pridjeva, kao i imenice, u njemačkome jeziku imaju više elemenata (spojnika)

između riječi *-e, -s, -es, -n, -en* (tag-e-lang/danima, krieg-s-müde/ratno umoran, brille-n-ähnlich/sličan naočalama, bär-en-stark/jak kao medvjed). U hrvatskome jeziku složenice dolaze rijetko (*gluh-o-nijem/taubstumm/*, *bijel-o-žut/weissgelb*). Kao spojnik riječi služi *o* ili rijetko *i* (*brz-o-nog/schnellfüßig*, *svrs-i-shodan/zweckentsprechend*).

Na kraju ove analitičke usporedbe pridjeva dvaju jezika može se zaključiti sljedeće: u hrvatskome jeziku u pridjeva i u rečeničnoj funkciji razlikuju se tri roda, a u njemačkome jeziku rod je neutralan; u hrvatskome postoje posvojni pridjevi izvedeni od imenica i imaju obilježja kao i drugi pridjevi, a oni se u njemačkome mogu opisati genitivom; u obama jezicima ima više markiranja u nominativu singulara, a time i više deklinacija (u njemačkome jeziku tri, a u hrvatskome dvije deklinacije) koje se u pluralu u obama jezicima reduciraju u jednu deklinaciju. Pri komparaciji pridjeva pokazuju se razlike u ovim dvama jezicima (u njemačkome jeziku prijevlasti, a u hrvatskome glasovne promjene). U obama jezicima mogu deklinirati oblici komparativa i superlativa (u hrvatskome samo po određenoj pridjevskoj deklinaciji). U obama jezicima postoje složenice; u njemačkom su vrlo dobro razvijene, isto tako i elementi kao spojnici riječi, dok se u hrvatskome jeziku pridjevske složenice rijetko rabe.

4. Glagoli i njihove diferencije

U strukturi glagolskih sustava u njemačkome i hrvatskome jeziku mnoge su razlike, i to: 1. u njemačkome postoje jaki glagoli koji nemaju nešto odgovarajuće u hrvatskome jeziku; 2. modalni se glagoli razlikuju u ovim jezicima u primjeni i u tvorbi oblika; 3. u njemačkome jeziku ima glagola koji se rastavljaju, što u hrvatskome jeziku ne postoji; 4. reflektivni glagoli imaju razlike u uporabi povratne zamjenice *se* te u njihovoj klasifikaciji; 5. pomoćni glagoli nisu jednaki u ovim jezicima; 6. valencija glagola često je različita u navedenim jezicima; 7. u hrvatskome jeziku postoji glagolski aspekt *imperfektivni* i *perfektivni* koji je njemačkom jeziku nepoznat; 8. za razliku od njemačkoga, u hrvatskome jeziku postoji *aorist*; 9. mnogo je konjugacijskih razlika između ovih

jezika; 10. u hrvatskome jeziku uopće ne postoje konjunktivi (umjesto njih rabe se *kondicional I.* i *kondicional II.*); 11. postoje razlike u tvorbi i uporabi pasiva.

U njemačkome jeziku postoje *jaki*, *slabi* i *nepravilni* glagoli. Jaki glagoli razlikuju preterit i particip II. od prezenta po promjeni osnovnoga vokala (*lesen, las, gelesen*/čitati; *sprechen, sprach, gesprochen*/govoriti). Slabi glagoli razlikuju se u preteritu i participu II. od prezenta po *t* (*machen, mach-t-e, gemach-t*/činiti). Osnove na *-t* i *-d* još imaju pomoćno *-e* (du *red-e-st*, er *red-e-t*, *gered-e-t*/glasno pričati).

U *nepravilne* se glagole ubrajaju: a) glagoli koji se djelomice mijenjaju kao jaki, a djelomice kao slabi (*brennen, brannte, gebrannt*/gorjeti, *rennen, rannte, gerannt*/trčati; b) određeni broj glagola koji imaju jake, a djelomično slabe oblike (*mahlen, mahlte, gemahlen*/mljeti; *salzen, salzte, gesalzen*/soliti; c) neki glagoli koji imaju jake i slabe oblike, ali različito značenje (*backen, backte, gebackt*/ukručivati, lijepiti = Der Schnee *backte* an den Stiefeln/Snijeg se lijepio na čizmama; *backen, buck, gebacken*/peći = Die Tante hat einen Kuchen *gebacken*/Tetka je pekla kolač.).

U hrvatskome jeziku nema jakih glagola, ali ima više glagolskih klasa i nepravilnih glagola čija klasifikacija slijedi po osnovama glagola. Tako se razlikuju tri velike glagolske klase: 1. *-im* glagoli (*sjed-im/ich sitze, rad-im/ich arbeite*) 2. *-am* glagoli (*čit-am/ich lese, pit-am/ich frage*); 3. *-jem* glagoli (*kupu-jem/ich kaufe, pi-jem/ich trinke*). Ove tri vrste razlikuju se na osnovi dvaju prezentskih oblika: *prvoga lica singulara i trećega lica plurala*.

Nepravilni su glagoli *biti/sein* = ja *jesam*, ja *sam/ich bin, htjeti/wollen* = ja *hoću*, ja *ću/ich will; ići/gehen* = ja *idem/ich gehe*. Enklitički oblici od *biti* i *htjeti* primjenjuju se kao pomoćni glagoli za tvorbu perfekta i futura.

Modalni glagoli (*dürfen/smjeti, können/moći* itd.) razlikuju se u oblikovanju 1. i 3. lica singulara prezenta; u njemačkome jeziku 1. i 3. lice nema nastavaka (ich *darf*/ja smijem, ich *kann*/ja mogu). Uporaba glagola *können/moći* ponekad je u hrvatskome jeziku različita (*znam* njemački/ich *weiß* deutsch; pravilno se kaže: Ich *kann* deutsch). U njemačkome

jeziku modalni glagoli rabe se bez *zu*, a isto tako i drugi glagoli ako su u uporabi s modalnim glagolom (Wir hatten fliehen *müssen*/Morali smo bježati; Sie wollte *abreisen*/Ona je htjela otputovati). Ali glagol *brauchen*/trebati u njemačkome jeziku uvijek stoji sa *zu* (Er hätte sich nicht so *zu beeilen brauchen*/On nije trebao toliko žuriti). Modalni glagoli u hrvatskom se jeziku mogu rabiti i bezlično (*Time se hoće reći.../Damit will gesagt werden...*), a obično se povezuju s infinitivom (*Moram čitati/Ich muss lesen*).

Glagoli koji se rastavljaju u nekim oblicima imaju naglašeni prefiks (aufstehen/ustati = ich *stehe auf*/ustajem; abfahren/otputovati = sie *fahren ab*/otputovali su). Ovakvi glagoli ne postoje u hrvatskome jeziku.

Povratni glagoli u obama jezicima imaju u neodređenome obliku posvojno-povratnu zamjenicu *se/sich*, a ona se u 1. i 2. licu singulara i plurala u njemačkome jeziku zamjenjuje zamjenicom koja je identična osobnoj zamjenici (ich freue *mich*/radujem se, wir freuen *uns*/radujemo se), a u 3. licu *sich/se* rabi se kao i u hrvatskome jeziku (*sie freut sich*/ona se raduje). U hrvatskome jeziku rabi se enklitički i nepromijenjeni oblik povratne zamjenice *se* u svim licima (*radujem se*/ich freue mich, *radujete se*/ihr freut euch). Povratni se glagoli u ovim jezicima često razlikuju (*spielen* = igrati se; *smijati se* = lachen).

Pomoćni se glagoli razlikuju. U njemačkome jeziku pomoćni su glagoli *haben*/imati, *sein*/biti i *werden*/postati. *Haben* i *sein* rabe se za tvorbu perfekta, *sein* i *werden* za tvorbu pasiva. *Werden* još služi i za tvorbu futura. U hrvatskome jeziku pomoćni su glagoli *biti* i *htjeti*. Enklitički oblici od *biti* primjenjuju se za tvorbu perfekta, pasiva, a od *htjeti* za tvorbu futura.

Svaki glagol u hrvatskome i njemačkome jeziku redovito se povezuje s određenim dopunama i ima specifičnu valenciju. To su u obama jezicima glagoli s akuzativom (*tragen/nositi*), s genitivom (*gedenken/sjećati se*), s dativom (*helfen/pomoći*). U hrvatskome jeziku ima još dodatnih glagola s instrumentalom (*obilovati s/reich sein an*). Valencija glagola također ne odgovara (*folgen*, dativ = *slijediti*, akuzativ).

Između hrvatskoga i njemačkoga jezika postoji velika razlika kada je riječ o *glagolskome aspektu*. Kao gramatička kategorija aspekt je

uglavnom vezan za slavenske jezike i hrvatski ga jezik poznaje kao binarnu morfološku kategoriju glagola s bogatim i izrađenim sustavom morfološkoga izraznog sredstva; u načelu u svakoga hrvatskoga glagola postoji *imperfektivni* – *perfektivni* oblik. Ovdje je riječ o parovima sličnih glagola po značenju od kojih je jedan *perfektivni*, a drugi *imperfektivni*. Njemački jezik ne poznaje ovu kategoriju, ali se u njemu ovi aspektno različiti glagolski parovi mogu izraziti prefiksima (letjeti/fliegen = imperfektivni glagol; *poletjeti/auffliegen* = perfektivni glagol).

Postoji više razlika pri tvorbi oblika u hrvatskome i njemačkome jeziku. Prvo, u njemačkome jeziku u svih jakih glagola u prezentu postoji promjena vokala (ich *spreche*, du *sprichst*/govorim, govoriš) ili prijeglas (ich *fahre*, du *fährst*/vozim, voziš), a u hrvatskome jeziku mnogi glagoli imaju palatalizaciju koja pogađa sva lica osim 3. lica plurala (peći/braten = *pečem*, peku) i jotovanje (pisati/schreiben = *pišem*, *pišu*). Drugo, pri tvorbi preterita u njemačkome jeziku u jakim se glagolima događa promjena vokala, a u 1. i 3. licu singulara nemaju nastavka (lesen/čitati = ich *las*, er *las*). U hrvatskome jeziku imperfekt se tvori samo od trajnih glagola, a ima značenje *prošlo* + *trajno* (on *pisaše*/er *schrieb*). Aorist se tvori na isti način kao i imperfekt, ali samo od *trenutnih* glagola (*ustadoh*/ich *stand auf*). Treće, pri tvorbi perfekta i pluskvamperfekta u njemačkom se jeziku obligatno rabe dva pomoćna glagola: *haben* u prijelaznih, povratnih i modalnih glagola (*Ich habe ein Buch gelesen*./Čitao sam knjigu; *Er hat sich rasiert*/Brijao se; *Sie hat es gewusst*/Ona je to znala) i *sein* u glagola kretanja i neprijelaznih glagola (*Er ist gekommen*/On je došao; *Wir waren zu Hause geblieben*/Bili smo ostali kod kuće.). Četvrto, u njemačkome jeziku futur se tvori s *werden* (*Ich werde lesen*/Ja ću čitati; *Er wird gekauft haben*/Bit će da je kupio), a u hrvatskome sa skraćenim oblicima *htjeti* (*Ja ću pisati*/Ich *werde schreiben*; *Ja budem pisao*/Ich *werde geschrieben haben*). Peto, u njemačkome jeziku razlikuju se dvije grupe konjunktiva: *konjunktiv I.* i *konjunktiv II.*, koji u hrvatskome jeziku uopće ne postoje. U prvu grupu (konjunktiv I.) pripadaju *konjunktiv prezenta* (er *schreibe*/on piše), *konjunktiv perfekta* (er *habe geschrieben*/on je pisao) i *konjunktiv futura I. i II.* (Er *wede lesen*/On će čitati; Er *wede gelesen haben*/Bit će da je čitao). Rabi se: a) za opisivanje *imperativa*

(*Der junge Mann lebe wohl!*/Neka dobro živi mladi čovjek!); b) u mnogim *koncesivnim* rečenicama (*Wer es auch sei, er soll eintreten*/Tko god je, treba ući); c) u rečenicama *želje koja je ispunjiva* (*Sie gab ihm einen Ring, damit er sie nicht vergesse*/Ona mu je dala prsten, da ju ne zaboravi); d) u *neupravnome* govoru (*Er behauptet, er habe nichts gehört*/On tvrdi da nije ništa čuo).

U drugu grupu (konjunktiv II.) pripadaju konjunktiv *preterita* (*Er schriebe*/On pisaše.), konjunktiv *pluskvamperfekta* (*Er hätte geschrieben*/Bio je pisao), *kondicional I.* (*Er würde lesen*/On bi čitao) i *kondicional II.* (*Er würde geschrieben haben*/Bio bi pisao). Rabi se: a) u rečenicama *želje koja nije ispunjiva* (*Hätte ich diesen Fehler nicht gemacht!*/Da nisam učinio ovu pogrešku!); b) u *komparativnim* rečenicama s *als ob, als wenn* (*Sie tat, als ob/als wenn sie ihn nicht sähe [gesehen hätte]*/Ona se pravila kao da ga ne vidi.); c) u *irealnim* rečenicama (*Hätte ich Zeit gehabt, wäre ich gekommen*/Da sam imao vremena, došao bih). Umjesto konjunktiva u hrvatskom se rabi kondicional I. i kondicional II. (*Čitao bih*/Ich würde lesen; *Bio bih čitao*/Ich würde gelesen haben). Ova pojava često vodi do zamjene *wäre* i *würde*.

U njemačkome jeziku vrlo su dobro razvijeni glagoli za tvorbu pasiva te su tako moguće i mnogobrojne pasivne konstrukcije (*aktiv*: *Der Arzt untersucht den Kranken*/Liječnik pregleda bolesnika; *Der Kranke wird vom Arzt untersucht*/Bolesnik se pregleda od liječnika = *pasiv*). Ova rečenica ima subjekt, a moguće su konstrukcije i bez subjekta (*aktiv*: *Man arbeitet sonntags nicht*/Ne radi se nedjeljom; *pasiv*: *Es wird sonntags nicht gearbeitet* = isto značenje). Nadalje, pasiv s *modalnim* glagolom (*Der Verletzte muss sofort operiert werden*/Ranjenik se mora odmah operirati) i u *infinitivnoj* konstrukciji (*Ich fürchte, bald entlassen zu werden*/Bojim se da ću uskoro biti otpušten). U hrvatskome jeziku ne postoje pasivne konstrukcije kao u njemačkome jeziku, nego se pasiv najčešće opisuje refleksivnom zamjenicom *se* (*Stroj se popravljia*/Die Maschine wird repariert).

Glagolske su složenice znatno rjeđe i u njemačkome jeziku negoli imeničke i pridjevske. U njemačkome jeziku prva konstituenta određuje drugu, a prva je riječ obično imenica ili pridjev (*probelaufen*/probno

trčati, *schritthalten*/držati korak, *blossstellen*/raskrinkati, *leichtfallen*/lako pasti). U hrvatskome jeziku često je riječ o nekoj vrsti zbližavanja jednoga i drugoga (*dangubiti*/müsig sein, *zlopatiti*/notleiden).

U njemačkome jeziku postoje jaki glagoli i mnogo nepravilnih glagola, a u hrvatskome više klasa glagola. U modalnih glagola postoje neke razlike u primjeni: u njemačkome jeziku se kaže *Ich kann deutsch* (znam njemački), a ne *Ich weiss deutsch*; *brauchen* se rabi u značenju *trebati*/sollen i sa *zu*; modalni se glagoli u hrvatskome mogu rabiti bezlično; tvorba oblika u singularu i pluralu u modalnih je glagola različita. U njemačkome jeziku postoje glagoli koji se rastavljaju u nekim oblicima, a u hrvatskom su u tome slučaju dva glagola u uporabi. Refleksivni glagoli u hrvatskome jeziku rabe za sva lica povratnu zamjenicu *se*, a u njemačkome samo u 3. licu.

Povratni glagoli često su različiti. Pomoćni su glagoli u njemačkome jeziku: *haben*, *sein* i *werden*, a u hrvatskome *biti* i *htjeti*. Valencija glagola često se ne slaže u ovim jezicima (u hrvatskome ima još lokativ i instrumental). U hrvatskome jeziku postoji *imperfektivni* i *perfektivni* aspekt glagola koji je njemačkomu jeziku nepoznat.

Vremena se često različito tvore. U hrvatskome jeziku postoji aorist koji se tvori od trenutnih glagola. U njemačkome jeziku postoje dvije grupe konjunktiva koje se u hrvatskome zamjenjuju kondicionalom I. i II. Glagoli pasiva i pasivne konstrukcije dobro su razvijene u njemačkome jeziku, a u hrvatskome su pasivne rečenice moguće samo sa *se*. Složenice su slabo razvijene u obama jezicima, iako u njemačkome bolje negoli u hrvatskome.

Literatura

- ADMONI, V. G., *Der deutsche Sprachbau*, Beck, München, 1982.
- ALTMANN, H. – KEMMERLING, S., *Wortbildung fürs Examen*, Vandenhoeck, Göttingen. 2005.
- ANIĆ, V. – SILIĆ, J., *Pravopisni priručnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, Sveučilišna naklada, Liber, Zagreb, 1987.

-
- BARIĆ, E. – ZNIKA, M., *Hrvatska gramatika*, Školska knjiga, Zagreb, 2005.
  - BERGMANN, R. – PAULY, P., *Neuhochdeutsch: Arbeitsbuch zur Grammatik der deutschen Gegenwartssprache*, Vandenhoeck & Ruprecht, 1992.
  - BÜNTING, K. D., *Einführung in die Linguistik*, Beltz Athenäum, Weinheim, 1996.
  - DONALIES, E., *Basiswissen Deutsche Wortbildung*, Franke, Tübingen – Basel, 2007.
  - DÜRSCHIED, CH., *Einführung in die Schriftlinguistik*, Vandenhoeck, Göttingen, 2006.
  - EISENBERG, P., *Grundriss der deutschen Grammatik, Das Wort*, Metzler, Stuttgart, Weimar, 2006.
  - ENGEL, U., *Deutsche Grammatik*, Groos, Heidelberg, 1996.
  - HELBIG, G. – BUSCHA, J., *Leitfaden der deutschen Grammatik*, Langenscheidt, Berlin – Leipzig – München, 2001.
  - PONGO, S., *Einführung in die deutsche Morphologie*, Universita Konštantina Filosofova, Nitra, 2006.
  - PRANJKOVIĆ, I. – SILIĆ, J., *Gramatika hrvatskog jezika*, Školska knjiga, Zagreb, 2005.
  - RAGUŽ, S., *Praktična gramatika*, Medicinska naklada, Zagreb, 1997.
  - RÖMER, CH., *Morphologie der deutschen Sprache*, Francke, Tübingen – Basel, 2006.
  - TEŽAK, S. – BABIĆ, S., *Gramatika hrvatskog jezika*, Školska knjiga, Zagreb, 2003.
  - SOMMERFELDT, K. E. – STARKE, G., *Einführung in die Grammatik der deutschen Gegenwartssprache*, Niemeyer, Tübingen, 1999.

MARINKO PANDŽIĆ

MORPHOLOGICAL OVERLAPPINGS OF SYSTEMS IN GERMAN AND CROATIAN LANGUAGE

Summary

Morphological differences between languages, here concretely between German and Croatian, appear because of differences in systems and therefore it is extremely important to examine genetic-linguistic any typological characteristics of their systems. German language belongs to the West-Germanic group and its most important morphological characteristics are articles, decreased system of cases, more adjective declinations, system of strong and weak verbs, etc. On the other hand Croatian language belongs to South-Slavic group of languages and it inherited a very developed morphological system of Proto-Slavic language, which was reduced in its development but without bigger deranging of relations within declinational and conjugational system. German language belongs to changeable-analytical languages and the change can be "external" by suffixes and "internal" by vocal change. Change is not equally developed in all parts of speech. It is more developed in adjectives than in nouns, pronouns or verbs. It played a great role in the Croatian language when forming a morphological system of aspirations for simplifying a rich Proto-Slavic system which had many declinations and verbal forms. In that way Croatian preserved little from the old system and it formed relations in the internal system on the basis of natural and grammatical gender, two numbers and two verbal aspects. As a result of that system of seven cases, system of indefinite and definite adjectives and system of verbal aspects based on the opposition "perfective – imperfective" verbs were developed. Differences which were identified in this analysis should help both in overcoming and eliminating differences and mistakes at the morphological level in both languages.

Key words: *morphological systems, characteristics of language systems, morphological characteristics of languages, nouns, pronouns, adjectives, verbs and verbal aspects*